

# BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

## Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Barendrecht; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

## Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

## Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

## MEDITATIE

### Zielsverlangen naar God en zielsgemis van Hem

*Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet.  
Job 23 : 8*

Het is een verschijnsel in het zieleleven van Gods kind, wanneer hij in het licht staat, levendig met de Heere verkeert, hij dan soms denkt, dat het nooit weer duister zal worden, dat het nu zo levendig in zijn hart zal blijven, dat het nooit op komt wat hij geniet. Vooral in de dagen der eerste liefde kan het zo ruim zijn. Wat ligt alles dan vlak en teer tussen de Heere en de ziel. Dan wordt de roemtaal met David gehoord: „Gij maakt mijn hoofd vet met olie, mijn beker is overvloeiende”.

De ziel wandelt dan met de Heere, verkeert dagelijks met Hem, Zijn lamp licht over haar tent.

O, geniet het goede maar ten dage des voorspoeds. Ja, als gij haar dan zegt, dat het nog wel weer eens anders zal worden, kijkt ze u ongelovig aan. Ja, als het dan anders wordt, zij in het duister zit, het levendig verkeer met de Heere mist, dan denkt zij soms, dat het nooit weer licht zal worden, dat zij nooit weer levende gemeenschap met de Heere smaken zal. De ziel kan dan nergens meer bij. Zij vraagt zich af of zij zich tevoren maar niet wat verbeeld heeft.

Job zit hier ook in het gemis. Hij klaagt: „Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet”.

Aan wie van Gods kinderen is dit klagen vreemd? Wie, die genade kent, beleeft weleens niet zulke tijden, al zal de één ze meer beleven dan de ander? Het „naam-christendom”, dat altijd zingt, haalt hier misschien deschouders op.

Job zit in de nacht, in zijn grote lijden, dat Gods voorzienigheid over hem gebracht had als beproevingsschool om hem te louteren. Gods kind beleeft soms herfst- of wintertijden in het zieleleven, korte dagen, lange nachten. Zo geniet hij eens wat, deelt in Zijn gemeenschap, maar het is vaak zo kort van duur. De korte dagen zijn soms ook mistige dagen, dat de zon weinig gezien wordt, soms in geen dagen.

Job zit hier ook in de mist. De dagen der duisternis zijn soms vele. O, die lange, bange, donkere nachten geestelijk! In de nacht gaat het roofgedierte uit. Dan ziet het ongeloof soms nog spooksels ook. Wat kan de ziel het dan bang hebben onder allerlei bestrijdingen en aanvechtingen uit de hel. De satan, die met ons zondig vlees samenspanst, kan zo heftig bestrijden onder Gods toelating. De Heere kan ook, uit opvoedkundige redenen, Zijn gevoelige tegenwoordigheid aan de ziel onttrekken. De tijdelijke verlatingen door de Heere van Zijn volk zijn vaak zo lang. De Heere kan ze in de nacht van Zijn verberging leiden. Wel zal Hij ze niet voor altijd verlaten, in het

donker laten. Toch keurt Hij die tijden van verlating goed. Neen, geheel verlaten doet Hij ze niet weer. Dan zou Hij ontrouw worden aan Zijn werk, aan Zichzelf. Doch Hij doet Zijn kinderen wel eens zulke donkere dagen beleven om hen hun diepe afhankelijkheid van Hem te leren. Buiten de Heere en Zijn gemeenschap kunnen zij nergens over beschikken. Gelukkig, want anders zouden zij hoovaardig worden. Hij wil in de verberging van Zijn aangezicht leren, dat het leven der godsvrucht geen sleurgang is, niet loopt als een machine. Gelukkig als het naar Hem uitdrijft, het gebed weer opwaakt. Heerlijk als het zielsverlangen naar God in het gemis van Hem ons naar Hem doet roepen. Het zal in alles blijken, dat het geen loondienaren zijn.

Job had andere tijden gekend. Juist die de gemeenschap met God kent, weet ook eerst recht wat het gemis is. Om het gemis te gevoelen moet gij eerst in het bezit gedeeld hebben. Hoe vaak gebeurt het, dat na heerlijke tijden in het geloofsleven, van verlustiging in God, de ingezonkenheid volgt. Vooral als Hij, zoals hier bij Job, in de beproeving leidt. In de geestelijke nacht kan hij Gods voorzienigheid niet zien, laat staan dat hij de Heere Zelf ziet. Dan komt de oude mens op de been, die heult met de vijand mee. De oude mens keurt nooit de weg van tegenheden goed, heeft nog nooit in God geloofd. Die komt in opstaand. Daardoor maakt hij zelf zijn geestelijke nacht nog donkerder.

Job begeert weer naar de zalige gemeenschap met God. Job was een begenadigde. Hij smacht weer naar een ontmoeting met de Heere. En toch is het nog nacht. God laat Zich nog niet vinden. Job ervaart: „Hij is een God, Die Zich verborgen houdt”. Wáár Jobs oog speurt, naar het oosten of naar het westen, hij ontdekt de Heere Zelf niet. Dan zegt Job: „Hij is er niet”. Toch is dit niet waar. Zeker, wel voor zijn waarneming is het zo, dat de Heere er niet is. Doch de Heere is er wel! Alleen maar, Job ziet Hem niet.

Zeg nu eens tot zulk een ziel: „Je weet toch wel wat er gebeurd is, kun je dat dan niet vasthouden?” dan zou men met Job zeggen: „Gij zijt nietige vertroosters”.

Ja, al speurt de ziel zelfs weer iets van Gods leiding met haar, daar heeft ze tenslotte met Job niet genoeg aan. Het gaat om de Heere Zelf. Hier kan gezegd als Job zijn klacht uit: „Hij is er niet, ik verneem Hem niet”, „mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen. Mijn hart roept uit tot God, Die leeft, en aan mijn ziel het leven geeft”.

Heerlijk, al heeft de ziel God dan zelf nog niet ontmoet, het schemerlicht weer in de donkere

## VAN DE ADMINISTRATIE

Wie kan mij thans weer helpen aan het juiste adres van W. Hoekstra, P. Hoekmanstr. 34, Urk, en van B. W. de Groot, C. v. d. Lindenlaan 91, Sliedrecht? De bladen werden retour gezonden met de mededeling: adres onjuist. Nogmaals verzoek ik heel dringend om mij toch tijdig adreswijzigingen toe te zenden; dit voorkomt onnodig veel werk, maar ook portokosten. Bij vernieuwing mochten wij weer een flink bedrag aan giften en overbetalingen ontvangen, n.l. f 284,25, w.o. via Ds. Slagboom 1 x f 2,50 en 1 x f 50,—, Ds. Van Leeuwen uit Urk f 25,—. Veel dank voor al deze extra giften, waaruit blijkt de liefde tot ons blad. Bij den voortduur blijven wij ons blad in de belangstelling en liefde aanbevelen. Ook onze dank aan hen, die ons één of meerdere abonnees toe zonden. Wie volgt? Ons gironummer is 704350 t.n.v. Administratie „Bewaar het Pand”, Van Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

## VAN DE REDAKTIE

De commissie van redactie van ons blad is uitgebreid met de predikanten H.C. van der Ent te Katwijk aan Zee en M. C. Tanis te Barendrecht, die onder ons voldoende bekend zijn, zodat we hen niet behoeven te introduceren. Beide predikanten hebben al eerder in ons blad geschreven. We heten hen van harte welkom in onze kring en hopen, dat ook hun arbeid voor ons blad velen tot zegen mag zijn.

In dit nummer vindt u al een artikel van Ds. v.d. Ent.

Een ander punt is de uitgave van een boekje met preken van de onder ons bekende predikanten. Het aantal reacties is nog niet voldoende. We moeten de uitgave nog even laten rusten, maar dit punt blijft onze aandacht houden. Er komen nog dagelijks aanmeldingen binnen. Zo mogelijk hoort u er spoedig nader van.

nacht doorbreekt. God is Zijn kinderen evengoed nabij in tegenspoed als wanneer Zijn lamp over hun tent licht, alleen maar, zij zien het dan niet. In druk besteedt Hij zelfs dubbel aandacht aan Zijn volk, dat Hij mint van eeuwigheid. Hij is hun God in Christus, in Wie Hij hen verkoort tot zaligheid. Vergeet niet, dat als Hij Zich verbergt, het niet altijd waar hoeft te zijn, dat er bijzondere zonde ligt, zoals de vrienden Job beschuldigden. Zeker, het kan het loon zijn op onze afmakingen. Doch Hij verbergt Zich ook wel eens om Zich in die weg rijker aan de ziel te openbaren. Elke nieuwe ontmoeting met Hem verrijkt onze kennis van Hem. En weet ge wat zo gelukkig is? Dit, ons leven hangt niet af van onze afwisselende gestalten, maar van de getrouwe Verbondsgod. Als het van ons afhing, zag het er droevig uit. Het ligt alles gewaarborgd in de Drieënige. Ook al verkeert de ziel in het donker, Hij is Dezelfde, evengoed als wanneer zij in het licht staat, in het leven verkeert. Alleen maar, zij beziet dan de zaken heel anders. In de duisternis kan zij niet recht zien. Een verlicht oog is nodig, de Heilige Geest moet licht op de zaken laten vallen. Hebt gij kennis aan deze zaken? Of was het vreemde taal voor u? Kent gij leven uit en met God? Dan zit gij misschien wel eens in het donker? Of behoort gij tot het christendom,

dat altijd zingt? Het altijd bezit, zichzelf helpt en bedient? Hebt gij ook nog nooit om de Heere uit een missende ziel geroepen? Weet gij nog niet wat het is, God te missen? Het Godsgeenis is toch één van de eerste zaken, die geleerd worden. Hier kunt gij uzelf toetsen. Als gij genade bezit, dat gij buiten de vriendelijke stralen van Gods aangezicht niet kunt leven. En dan is hier ook rijketroost, dat God op Zijn tijd en wijze MZijn gunstgenoten weer komt bezoeken met Zijn heil en hen eens voor eeuwig tot Zich nemen zal om de verdiensten

van Hem, Die aan het kruis in de Godsverlating heeft verkeerd.

Volk, dat de Heere zoekt, de Eerste was, met genade bedeeft, ja telkens weer overkomt, is om en in Christus, Immanuël, God met ons. Die is in de Godsverlating geweest opdat Zijn volk tot God zou genomen en nimmermeer van Hem verlaten zou worden. Dat is zaligheid, hier nabij God te zijn, en straks eeuwig ongestoord Hem genieten, prijzen, met Hem in eeuwige zaligheid leven.

Doornspijk

v. Doorn

## De Christinnereis is voor jong en oud

4.

Vaderlijk heeft Verborgenschap gesproken in het gezin van de Pelgrim, die het doel van de reis reeds mocht bereiken. De Heere dacht aan dit gezin. Hij zag er ontfermend op neder. Vanuit de bewogenheid, waarmede Christus bewogen was in het spreken tot de scharen, sprak deze wonderlijke spreker van kruis en druk, tot wasdom van het geestelijke leven. Van wegen, waarin men alleen met een kinderlijk vertrouwen op de Heere kan staande blijven, om te volharden in het geloof.

In de liefde van deze bewogenheid werd de verbondenheid van Verborgenschap aan dit gezin, dat nog maar pas uit de slaap der zorgeloosheid kwam te ontwaken, gevoeld en gewaardeerd. Ja gewaardeerd werd hij als een vriend, die met een biddend hart sprak tot onderwijzing op de reis naar Sion.

Aandachtig werd door het gezin geluisterd naar de man, die voor hen gekomen was als met een boodschap van de Heere uit de hemel. En toch kon de man als een boodschapper van goede tijding het gezin nog niet verlaten, al was de boodschap gebracht. Al stond hij gereed om te vertrekken, zo werd hij toch nog door iets vastgehouden. En dat was zijn innig verlangen iets te mogen horen vanuit het innerlijke leven van dit gezin.

Aangenaam was het dan ook deze belangstellende man, toen de weduwe openhartig begon te spreken met de kinderen vanuit haar innerlijk leven. Daaruit bleek hem, dat het haar zonen niet onbekend was hoe het hart van de moeder verbonden was aan de Heere. Onder een vloed van tranen kwamen zij zich eenparig uit te spreken met haar de Heere te zoeken en te vrezen. En dat is nu de kern van de zaak in een christelijk gezinsleven.

Bevredigd door het spreken van moeder en kinderen uit de keus van het hart, verlaat Verborgenschap het gezin, dat moed en kracht heeft zich reisvaardig te maken.

Maar goed doorgedacht was dit gezin allang een reizend gezin. Elk mens is van nature op reis naar een allesbeslissende eeuwigheid. Ja, in de grond van de zaak was dit gezin op reis naar de stad, die geen fundamenten heeft, en dat is de poel van vuur en sulfur. Dat nu is dat gezin duidelijk, dat er tweeërlei volk, tweeërlei weg en tweeërlei einde is. Van een derde weg is geen sprake.

De weduwe acht zich gelukkig, dat haar oog en dat van haar kinderen geopend is voor het rampzalig einde, dat de mens wacht als hij sterft, zoals hij geboren is. Bij het zien van het geluk van Gods kinderen heeft zij haar ongeluk en dat van haar kinderen leren beven. En zo heeft zij de wereld met al haar begeerlijkheden mogen verlaten, tot behoud van haar gezin. In afhankelijkheid van de genade des Heeren maakt zij zich gereed voor de reis naar de stad, die fundamenten heeft. Een reisplan dat van buiten af op tegenstand kwam te stuiten. Allerwege werd het verlaten van de stad Verderf, het zoeken van de gerechtigheid, scherp veroordeeld. De stad verlaten, die aan al de verlangens van het leven in de zonde voldoet, om dan een kluisenaarsleven te gaan leven, is voor deze burgers het allerergste, want dan hebt u geen leven meer. Twee van de naaste burens gevoelden zich verplicht het gezin te bezoeken om het nieuwe reisplan uit het hoofd te praten. Heel veel had buurvrouw Vreesachtig er optegen, dat Christinne de stad wilde verlaten, want zij waren

altijd zo gelukkig met elkaar als burgers van deze oude stad.

Maar dat was niet het enige, er was nog iets anders in het hart van Vreesachtig. Zij wist best, dat de stad geen toekomst had voor de eeuwigheid, en dat deed haar zo vreesachtig zijn. En met het vertrek van Christinne tot veroordeling van haar stad, kon die vreesachtigheid wel eens geheel de overhand bekomen.

Beleefdheidshalve heeft Christinne naar het ijdele geredeneer van Vreesachtig geluisterd, en daarop kort en zakelijk gesproken vanuit haar keus de Heere te dienen. Daarop kwam Vreesachtig haar hooghartig te beschimpen en te verachten met de gedachte, dat het door Barmhartigheid, die zij daartoe had meegebracht, wel bevestigd zou worden. En daaraan werd tot haar verbazing niet voldaan, want de nog jonge Barmhartigheid was door het spreken van Christinne getroffen, haar hart was er zelfs door ingenomen. Met het voorstel van Vreesachtig Christinne met haar kinderen aan haar lot over te laten, kon Barmhartigheid zich niet verenigen.

In plaats daarvan gevoelde deze jonge dochter zich genegen enige hulp te verlenen bij het vertrek uit de stad door een eindweegs met haar mee te gaan. En dat kwam goed van pas, zodat haar hulp met dank aanvaard werd door deze weduwe.

Verslagen in haar spreken en veroordeeld in haar geweten, moest Vreesachtig alleen huiswaarts keren. Maar desniettemin was zij gewaarschuwd voor de eeuwigheid, daar zij met ernst was gewezen op de noodzakelijkheid en op de mogelijkheid van de waarachtige bekering.

Gesterkt door het smaken van Gods goeder-tierenheid tot bekering, was Christinne spoedig gereed en innerlijk ten volle bereid destad van haar geboorte te verlaten met haar kinderen. Door acht te nemen op de grote zaligheid was in haar oog de stad, die zij kwam te verlaten, een stad der ijdelheid en der ongerechtigheid. Met een innig medelijden zag zij op al die burgers neer en bad in stilte om hun bekering. Wat haar te beurt gevallen is, gunt zij alle mensen.

Maar wat is nu de bedoeling van Barmhartigheid, die nog slechts voor kort meerderjarig werd? Met één van de kleinste kinderen aan haar hand trekt zij mee de stadspoort uit, alsof zij eensgeestes is met deze weduwe. Hoe zal zij dat moeten versieren als zij straks weer terug komt in de stad. Mij dunkt, dat kan haar toekomst daar wel eens schadelijk zijn, want echte burgers deden dat niet. Het zal toch geen dochter zijn van Plooibaar, die met zijn schikken en plooiën in verachting kwam? Hij is toch ook met de Pelgrim een eindweegs meegetrokken en vanwege de moeilijkheden teruggekeerd. Maar Barmhartig heeft het niet beloofd mee te gaan, al was daar wel enige toegenegenheid voor in haar hart.

Blijkbaar ging zij met de grootste voorzichtigheid te werk, want het is geen geringe zaak zijn volk en het huis van ouders te verlaten, terwijl zij niet eens wist of de Koning van dat heerlijke land wel lust aan haar had.

Zeker, zij had wel belangstelling voor de dingen der eeuwigheid, zij luisterde naar het spreken van de Heere en Zijn dienst, maar verder hield zij alles nog verborgen. Het mocht eens niet echt zijn, en wat dan?

Toen zij even buiten de stad waren en vrijer

met elkander konden spreken, bleek het Christinne, dat haar oog gevestigd was op het doel van de reis. Haar oog ging steeds meer open voor het geluk van Gods kinderen, met de overtuiging, dat de Heere het waardig is ge-dienend en gevreesd te worden. Eindelijk was het haar niet meer mogelijk terug te keren. Maar dat alles gaf haar nog geen burgerrecht voor die heerlijke stad. En het zou haar ook niet baten al werd zij dienstbode bij deze weduwe en sliep zij met haar op één bed. Deze jonge dochter mist het burgerrecht der heiligen, zij staat geheel voor eigen rekening. Rug-waarts wil zij niet, en voorwaarts kan zij niet, daar zij geen lichtpunt ziet voor de eeuwigheid. En wat nu?

Terwijl Barmhartigheid met al deze bekommelingen omtrent de dingen van de eeuwigheid vervuld was, kwam Christinne tot deze gedachte: Laat ons gezamenlijk voortreizen tot aan de enge poort om daar te spreken met de portier Welbehagen over al uw bekommelingen. Het is een man, die knopen weet te ontbinden en raadselen op te lossen. En dat doet hij nooit buiten de Heere om, want Hij alleen kent het hart en proeft de nieren.

Ja, de Heere kent het hart, Hij ziet naar waarheid in het binnenste en dat schrikt Barmhartigheid niet af. Soms is het in haar hart alsof zij de Heere hartelijk liefheeft, maar zij weet niet hoe dat toch wel mogelijk is. En zo trokken zij de vlakte op in de richting van de enge poort, terwijl het oog gevestigd was op de vanouds beproefde stenen van Gods beloften.

Nijkerk

R. Kok

## DE WAARHEID VAN SCHEPPING EN VAL

12.

*Een hellend vlak.*

Wie spreekt over het „doel” van de Heilige Schrift zonder vast te houden aan de waarheid van de Schrift, bevindt zich op een hellend vlak. Het is ontstellend dit te zien, als we in onze tijd kennis nemen van de lektuur, die georiënteerd is op het nieuw-verstaan van Gods Woord.

In Kampen verschijnt bij Kok een serie onder de titel „cahiers voor de gemeente”. Deze boekjes bedoelen allerlei theologische vraagstukken te bespreken op een zodanige manier, dat de „gewone” gemeentelieden enig inzicht ontvangen. Het is opvallend, dat meerdere „cahiers” gewijd zijn aan de tegenwoordige vragen rond Gods Woord. Daarbij kan opgemerkt worden, dat deze vragen meer afkomstig zijn uit de kring van die onderwijs moeten geven dan uit de gemeente. Ik kan me helaas bij het lezen van deze boekjes althans niet aan de indruk onttrekken, dat deze dienstbaar zijn aan het inprenten van de nieuwere inzichten, die zover afvoeren van het wezenlijk verstaan van Gods Woord.

Eén van deze geschriften is van de hand van Prof. Dr. H. M. Kuitert: „Verstaat gij, wat gij leest?” Reeds deze titel spreekt ervan, dat het handelt over de uitleg van de Bijbel. Opvallend is het ook, dat dit boekje door de schrijver is opgedragen aan Prof. Dr. G. C. Berkouwer „in dankbaarheid voor zijn onnavolgbaar boek „De Heilige Schrift II””. Daarin wordt het dus duidelijk bevestigd, dat de werken van Prof. Dr. G. C. Berkouwer allerlei poorten hebben geopend naar het nieuw verstaan van de Heilige Schrift.

In dit boekje wordt wel heel sterk benadrukt het „doel” van de Schrift. Een heel hoofdstuk wordt aan deze zaak gewijd en hoezeer Prof. Kuitert overtuigd is van het belangrijke van de doel-gedachte bewijzen deze woorden: „Dit doel voor ogen te houden, dus: de Bijbel te lezen als heilsboodschap van God, als getuigenis van Gods werk in de verschijning van Jezus Christus en daarom: als belofte-woord voor mens en wereld — dat is de allerbelangrijkste stap, die we moeten maken als het om het verstaan en vertolken van de Schrift gaat” (zie blz. 45).

Echter: voor deze schrijver is het voor ogen houden van het doel niet alleen de belangrijkste stap, maar ook de veiligste weg om

b.v. achterhaalde voorstellingen niet te verwarren met waar het in deze voorstellingen om begonnen is. Daaruit blijkt dus dat wanneer het doel van bepaalde Schriftgedeelten — het getuigenis over Jezus Christus — voor ogen gehouden wordt, we rustig de betrouwbaarheid van deze gedeelten als „achterhaalde” voorstellingen los kunnen laten.

Tot deze achterhaalde voorstellingen behoort volgens Prof. Kuitert ook het bestaan van het eerste mensenpaar Adam en Eva. Het strijdt tegen het wetenschappelijk onderzoek vast te houden aan het historisch bestaan van Adam en Eva: „Maar hoe verder we vandaag in de geschiedenis teruggaan, des te minder vinden we een eerste ouderpaar in een hof van Eden! Integendeel, de oudste mensheid, die we op het spoor kunnen komen, blijkt een zeer primitieve mensheid te zijn, eerder een hordewezen dan een zo fijn besnaard mens als Adam uit Genesis”.

En hoe kan deze schrijver dan dit staande houden tegenover Romeinen 5, waar de apostel Paulus toch duidelijk spreekt van Adam als de ene mens door wie de zonde in de wereld gekomen is? Op die vraag is gerekend! En het antwoord op die vraag toont des te helderder aan hoe gevaarlijk de redenering vanuit de doel-gedachte gebruikt wordt.

In een uitvoerig betoog wil deze professor aantonen, dat Adam voor de apostel in Romeinen 5 niet meer dan een „leermodel” is geweest.

Op school worden voor de kinderen wel eens leermodellen gebruikt b.v. in een taalles, waarin allerlei personen genoemd worden zonder dat het van belang is of zij al of niet bestaan hebben. Volgens Prof. Kuitert waren het de rabbijnen, die voor het eerst van Adam als een „leermodel” gebruik hebben gemaakt bij hun theologisch onderwijs! Vandaar is de redenering heel spoedig klaar. Paulus is bij deze rabbijnen op school geweest. In Romei-

nen 5 gaat het Paulus om het belichten van Christus en Zijn werk. Nu heeft Adam als onderwijs-model dienst gedaan in het gedeelte van Romeinen 5. Zo kan hier aan het einde van het betoog geschreven worden, dat de uiteenzettingen over Adam moeten dienen voor het doel, waarvoor heel de Schrift dient: ons — in de taal en voorstellingen van toen — de draagwijdte van de verschijning van Jezus uiteen te zetten.

Is het teveel, dat we hier schrijven over een hellend vlak? En het meest gevaarlijke is, dat dit hellend vlak verborgen wordt achter de oude termen als inspiratie en betrouwbaarheid, die ondertussen met een andere inhoud gevuld worden. Prof. Kuitert sprak kort geleden over Genesis voor een conferentie van ambtsdragers van de Gereformeerde Kerken van de classis Barendrecht. Volgens het persverslag wilde hij beslist niet weten van fabels of mythen in Genesis 1-3. Deze hoofdstukken zijn geïnspireerd. Maar tegelijkertijd vertelde hij wat hij onder de inspiratie verstond: God neemt mensen in Zijn dienst als getuigen van Zijn werk. Maar die mensen spreken als kinderen van hun tijd, in hun taal en hun denken en met de kennis van hun tijd. Zó wordt ook de doel-gedachte met die van de tijdgebondenheid gebruikt om de betrouwbaarheid van Genesis 1-3 te ondermijnen. Een hellend vlak!

Ook zei Prof. Kuitert in de vraagbespreking volgens hetzelfde persverslag, dat we de belijdenis t.a.v. Gods Woord niet moeten veranderen. „En wij geloven zonder enige twijfeling al wat daarin begrepen is” (art. 5). De schrijver leest waarschijnlijk: „al wat daarin bedoeld wordt”.

God beware ons om één stap op dit hellend vlak te zetten. Hij geve ons in deze verwarrende tijd de geesten te onderkennen, opdat het licht van Zijn Woord helder schijnen moge.

D. Slagboom

## Attentie

### Van stap tot stap

Afwijking van Schrift en Belijdenis begint vaak met kleine dingen. Menspreekt dan over „middelmatische” dingen. Dingen dus, die de kern, het beginsel van Schrift en Belijdenis niet zouden raken. Een woord, dat het goed doet in onze tijd. Men spreekt dan over „tijdbeeld” en over „tijdgeest”. Waakzaamheid zou dan geboden zijn voor de „tijdgeest”, maar wat het „tijdbeeld” betreft, dan kan die waakzaamheid wel verflauwen, want het „tijdbeeld” zou het oude beginsel alleen maar willen brengen in een moderne verpakking. Inmiddels kan die „verpakking” zodanig zijn, dat de inhoud niet meer meespreekt, of zodanig met de „tijdgeest” zijn doortrokken, dat de inhoud een geheel andere waarde heeft verkregen.

Langs deze weg kunnen de zgn. middelmatische dingen uitgroeien tot een bedenkelijke afwijking van Schrift en Belijdenis, al gaat dat dan geleidelijk van stap tot stap.

Het wordt een hinken op twee gedachten, ten slotte worden al die middelmatische dingen tot een hellend vlak!

Dan komt eerst het „kiesrecht der vrouw” en straks „de vrouw in het ambt”. In de „wandelgangen” van de Synode werd dit geluid reeds opgevangen.

Dan komt eerst de nieuwe berijming in bespreking, maar in verschillende kerkbladen spreekt men alleen maar over *gezangen*.

Dan worden eerst enkele opmerkingen gemaakt over het Schriftgezag, maar inmiddels worden de meest bedenkelijke opmerkingen reeds doorgegeven op de kansel.

Zou het gevaar dan niet gesignaleerd moeten worden, dat wij zo van stap tot stap steeds verder afdwalen van Schrift en Belijdenis, door de kerk der Afscheiding toch altijd voorgestaan.

Ik dacht, dat het daarom goed kon zijn nog eens het vermanend woord te laten horen van onze overleden Prof. Wisse.

In ons kerkelijk orgaan „De Wekker” schreef hij in een brief aan een vriend in het jaar 1956 het volgende:

„Ik voel mij gedrongen het u te zeggen, meer dan ooit heb ik gezien en gevoeld, dat men in de gronden en stukken, die gekend moeten worden, geen duimbreed moet afwijken van de echte '34 richting; wilt ge van de oude reformatorische leer der zaligheid en Godzaligheid. Mijn ziel heeft geweend, eerlijk en oprecht, bij de overweging, hoe overal, helaas ook bij ons, bij leden en ambtsdragers, de afwijking, verwatering, inzinking valt waar te nemen. Laat u dan maar verachten en bespotten, de Heere is aan uw zijde. Vraag aan al dat nieuwe soort maar eens om iets te vertellen uit de Godsontmoetingen hunner ziel, tien tegen één, dan stort het „vliegtuig” neer, of ze moeten een noodlanding maken. In plaats van met hoog opgezette borsten in zelfverwaandheid laag neer te zien op het volk, dat nog bij die oude paden wenst te blijven, mocht er wel een biddag worden uitgeschreven over het verval en de innerlijke verwoestingen, die allerlei „nieuwe” geesten bezig zijn aan te richten.

Voor al is het vreselijk en diep betreurenswaardig als door „zieleherders” aan de nieuwe zaligheidsmanier voedsel wordt gegeven. Arme zielen, die daaraan voor een ontzaglijke eeuwigheid worden toebetrouwd.

Nog één woord moet mij daarbij van het hart: de vruchten van alle zgn. nieuwe koersen van de bedoelde, al meer bekend wordende lieden zijn uiteindelijk, dat er onrust en verwarring komt. Dat men zijngave voor zending, school, evangelisatie enz. gaat inhouden. Dat men almeer begint te horen: „En dat nemen wij niet langer”; en dat men in naam van de opbouw Sions muren gaat afbrokkelen, en dat de getrouwen onze kerk niet meer met opgewekte vrijmoedigheid kunnen aanbevelen aan degenen, die tegen de afwijking en verslapping in andere kerken een schuilplaats zoeken voor hun hongerige en dorstige zielen. De Heere verhoede het, maar anders dreigt het einde de last te zullen moeten dragen.

Met weedom der ziel heb ik wel eens klanken moeten opvangen als deze: O dat antieke geslacht, dat sterft wel zachtjes uit, en dan hebben wij er geen last meer van en kunnen wij een niet „gemoedelijk of antiek”, maar gezond (ja, ja, gezond) christendom beleven. Dan houden wij niet anders dan een zingende,

jubelende, huppelende en zelfs dansende kerk over.

In die geest heb ik inderdaad helaas klanken opgevangen. Of ook dit: O we zullen wel zorgen, dat we die minderheid de baas blijven. Nu, ik wens tot mijn laatste ogenblikken door de Heere bij die minderheid, bij dat overblijfsel bewaard te blijven”.

Tot zover Prof. Wisse.

Me dunkt, dit kon ook voor het jaar 1969 geschreven zijn.

Duidelijk heeft Prof. Wisse de gevaren gezien, er voor in alle ernst gewaarschuwd, en wij gaan van stap tot stap steeds verder van huis. Een verschijnsel, dat heus niet alleen gezien wordt in onze kerken, maar dwars door alle kerken heengaat. Reden te meer om al die gevaren te onderkennen, ook de gevaren van „tijdbeeld en tijdgeest”, ook de gevaren van de zgn. middelmatische dingen, de gevaren van de „moderne verpakking”, waarbij men opgaat in de verpakking en de inhoud verliest, of reeds lang verloren heeft.

M. Baan

## Voor de jeugd

Beste jongelui!

Tot nu toe is er in ons blad „Bewaar het pand” onder dit opschrift niets verschenen. Het zou daardoor de schijn kunnen hebben, dat er aan jullie niet gedacht werd. Nu, stel u gerust. Niets is minder waar. Er wordt heus wel aan jullie gedacht, al wordt je niet altijd met name genoemd. Doch het „met name genoemd worden” wil er ook wel eens een keertje in. We kunnen dit begrijpen. Daarom heeft de redactie mij verzocht om in „Bewaar het pand” onder het opschrift „Voor de jeugd” te gaan schrijven. We hebben dit aangaard en bij deze ontvangt u dan het eerste artikel van onze hand.

Jullie willen natuurlijk weten wie ik ben. Nu, daar heb je recht op. Waarom ook niet? Ik houd er niet van om kiekeboe te spelen. Dat wordt er genoeg gedaan, helaas. Als je wat ouder wordt, dan ga je dit steeds meer ontdekken. Dat is meestal geen aangename ontdekking. Vooral niet voor jongens en meisjes, die leven in het jaar 1969. Die weten maar graag waar ze aan toe zijn. „De jeugd van tegenwoordig” is eerlijk, zegt men. Nu, daar houd ik van. Ik houd, rondit gezegd, van eerlijke jonge mensen. Hoewel, bedenk, dat eerlijk zijn niet altijd eenvoudig is. Echt eerlijk zijn kan wel eens heel moeilijk zijn. Wanneer is een mens eigenlijk eerlijk, helemaal eerlijk? Als God het hem maakt. Ik hoop, dat jullie dit begrijpen door de Heere eerlijk gemaakt zullen worden. Want van nature is een mens dat niet.

Jullie roepen mij inmiddels tot de orde en zeggen: Vertel nu eerst eens hoe u heet. Nu, daar komt het dan, voluit: Ds. Hendrik Cornelis van der Ent. Mijn adres is: Katwijk aan Zee, Zeeweg 76.

Wanneer jullie met mij contact willen hebben, als een gevolg van mijn bijdragen in „Bewaar het pand”, dan weet je ook mijn adres. We hopen dan van uw schrijven goede nota te nemen.

De jeugd zit tegenwoordig vol met vragen, zegt men. Soms geloof ik dat ook. Dan weer zeg ik: Is dat wel zo, heeft de jeugd wel zo veel vragen? Want ik geef op de catechisatie nog al eens gelegenheid tot het stellen van vragen. En dan komt er heus niet zoveel. Laatst zei eens iemand tegen mij (het was een jong mens): Dominee, ik heb heel veel vragen, doch ik weet niet hoe ik het zeggen moet. Zij zei dit naar aanleiding van het spreken over de kenmerken van de wedergeboorte. Ik moet je eerlijk zeggen, dat ik blij was met deze opmerking. Dat jong mens gaf er op alle manier blijk van met aandacht geluisterd te hebben en ook over de dingen na te denken. Zo kan het natuurlijk ook zijn. Ik geloof, dat het voor een jongen of een meisje niet altijd meevalt om precies onder woorden te brengen wat er in het hart omgaat. Dat is op zichzelf zo erg niet. Als het aan woorden ontbreekt, dan weet God wat overdenking in ons spreekt. Wat je aan mensen niet kunt vertellen, dat kun je altijd tegen de Heere zeggen. Hij wil

dat zelfs. Wees tegenover God altijd maar goud-eerlijk. Want we zijn van binnen toch altijd anders dan van buiten.

Laatst was ik eens ergens in Nederland in een ziekenhuis. Je moet evangeliseren, zegt men. Nu, ik probeer dat ook wel eens. Ik kreeg een gesprek met een paar verpleegsters. Ik zei: Als we nu maar geen ruzie krijgen. Daar was, aldus hun mening, geen vrees voor. Ja maar, zei ik weer, als het over de waarheid gaat heb je gauw ruzie. Ze geloofden het niet. Ik vroeg toen of ze het met mij eens waren, als ik zei, dat ze misdadigers waren. Nu, daar had je het al. Hoe kon dat nu? Nette verpleegsters en dan misdadigers! Dat was al te erg. Ik probeerde hen uit de droom te helpen. Ik moest zelf ook op het rijtje van de misdadigers gaan staan. Want we mogen het voor mensen al niet zijn, gelukkig, voor God zijn we het wel. Die kijkt over de muur van ons leven. Aan mensen laten we de schone voorgevel zien van ons levenshuis, God ziet wat er „in” huist. Endat is, eerlijk, meestal niet van het beste. Ik vroeg aan die zusters of ze wilden, dat hun gedachten op hun voorhoofd stonden. Nou nee, dat liever maar niet, want dan zouden ze zich wel eens moeten schamen. Ja, ze moesten toch toegeven, dat als je de mens zo bekijkt, hij niet zo'n beste is. Ik zei: Weet je wat ik nu zo'n wonder vind? Dat Jezus in mijn straatje, waar die misdadiger woont, komen wil. Want Hij is met de misdadigers gerekend, opdat misdadigers door God in genade zouden kunnen worden aangenomen. We hebben daarna op de zaal gebeden. Het woord legde beslag. Mijn bede is dat het ook vruchten zal dragen bij hen en jullie. Bij God zijn alle dingen mogelijk, houdt het daarop, vrienden en vriendinnen.

Mag ik me noemen je vriend?

Ds. H. C. v.d. Ent

## Kerkelijke berichten

Ds. C. Smits te Sliedrecht-centrum ontving een beroep van de kerk te Clifton (New Jersey). Deze kerk behoort tot de Free Christian Reformed Churches of Canada and U.S.A., waarmee onze kerken korrespondentie onderhouden. Ds. Smits is daar geen onbekende. Hij heeft daar vorig jaar nog verschillende zondagen het Woord bediend.

De Chr. Geref. Kerk te Urk bestond de vorige maand 75 jaar. Dit feit is herdacht in de middagdienst op de jaarlijkse biddag, die op Urk al in februari wordt gehouden. Ds. H. van Leeuwen, de plaatselijke predikant, bediende het Woord naar aanleiding van Ez. 24 : 6 en 36 : 25.

Het begin was klein. Veel stormen zijn over de kerk van Urk heengegaan. Ondanks veel dat er gebeurd is, is deze kerk in stand gebleven en uiteindelijk gegroeid. We kennen die gemeente al meer dan 50 jaar. Er waren toen nog van de ouderen, die het begin hebben meegemaakt, in leven. Er is veel veranderd, maar het evangelie van Gods vrije genade mag nog op Urk gepredikt worden. Zij het velen tot een eeuwige zegen.

Door een synode-besluit heeft ook het actief vrouwenkiesrecht een plaats gekregen in onze kerken. Er werden ter synode bezwaren naar voren gebracht, gegrond op Gods Woord, maar toch kwam het besluit om dit vrouwenkiesrecht aan de vrijheid der kerken toe te staan er bij meerderheid van stemmen door. Verschillende kerkeraden besloten al spoedig om dit besluit als in strijd met Gods Woord niet verbindend te achten en te blijven bij de verkiezing van ambtsdragers door manslidmaten. Dit geschiedde o.a. door Rotterdam-West, Urk, Zaamslag, Zeist, Alphen aan de Rijn.

Daar blijft het niet bij, want verschillende kerkeraden tekenen appel aan bij de volgende synode en vragen intrekking van het besluit. De kerkeraden van Utrecht-Noord en Barendrecht en wellicht ook andere hebben dat al gedaan. Verschillende kerkeraden zullen dit vermoedelijk nog wel doen.

We hopen, dat de volgende synode hierdoor tot beter inzicht en tot een beter besluit komt.

De classis Utrecht heeft bij meerderheid van stemmen aan de Chr. Geref. Kerk te Eindhoven toegestaan kanselruil toe te passen met het gedeelte van de vrijgemaakte kerk van Eindhoven, dat thans buiten het verband van vrijgemaakte kerken staat, afgezien dan van een appel, dat gedaan is op de generalesynode van die kerken.

De classis heeft daarbij bewust in strijd gehandeld met de bepaling van de generale synode van 1966, die als volgt luidt:

„Het aanvankelijk gestalte geven aan eenheid tussen tot verschillende kerkverbanden behorende plaatselijke kerken van gereformeerd belijden door nauwersamenleven, uitkomende in de toelating van elkanders ongecensureerde leden tot elkanders avondmaalsviering, het van tijd tot tijd laten voortgaan van elkanders predikanten in de dienst des Woords en het aanvaarden van elkanders attestaties, kan alleen geschieden met kerken, die behoren tot een kerkverband waarvan de synode van de eigen kerken heeft gekonstateerd, dat het zich in alles wil stellen op de grondslag van Gods heilig Woord en de gereformeerde belijdenis, en met welk kerkverband contacten worden onderhouden door wederzijdse deputaten”. Zie blz. 104 van de Acta.

Ook bleek niet, dat er werkelijk overeenstemming op het punt van leer en gemeentebeschouwing was bereikt.

Duidelijk kwam naar voren, dat er in wezen een groot verschil is tussen de opvattingen van de gemeenten, die vrijgemaakt willen zijn, en de onze.

B

## Uit een dagboek

6

Verleden vrijdag een bezoekje gehad uit Ema-nuëlsland. Ach, wat was ik ellendig, vol moeite en zorg. In- en uitwendig alles verward, leek het me soms hopeloos.

Vrijdagmorgen op het onverwachtst brak mijn harde hart en mocht ik in de schuld komen, en mijn treurig, zondig hart bewenen. En daar daalde die lieve Heere in mijn hart en kreeg ik Hem te zien, hoe Hij in die zoete Vrederaad

Vrij plotseling heeft de Heere uit ons midden weggenomen, in de hoop des eeuwigen levens, broeder

IZAK VAN DER SLIK

in de leeftijd van 74 jaar.

Ruim vijf jaar diende hij onze gemeente als ouderling.

Psalm 43 werd in leven en sterven aan hem vervuld.

Namens de Kerkeraad der  
Chr. Geref. Kerk,  
Ds. P. ROOS, praeses  
T. VAN DIEREN, scriba

Middelharnis, 1 maart 1969

## HET BELIJDENISGESCHENK

is: „DE DROEFHEID NAAR GOD”  
door Prof. G. Wisse

Een aantal beschouwingen over 2 Kor. 7 : 10a, 133 blz., geb. in fraai kunstleren bandje met goudtitel. Prijs f 5,90 franko.

UITGAVE:

LINDENBERG'S BOEKHANDEL  
EN ANTIQUARIAAT

Slaak 8 - Rotterdam-16 - Telef. 010-128934 - Giro 635089

Verder grote sortering in Psalmbijbels, Dagboeken enz.

een weg had uitgedacht, en dat nu die lieve Zoon vrijwillig gekomen was: Vader, Ik kom om Uw wil te doen. Hoe Hij nu die geschonden deugden opgeluisterd had en de vastheid voor de kerk. O, wat mocht ik bewonderen en aanbidden en het was van binnen: Aanschouw toch Uw gezalfde Koning. Mijn hart bezweek bijna en ik riep: Lieve Vader van onze lieve Heere Jezus. Lieve Zoon, nu vrijwillig die weg gegaan voor zondaren. Wat heeft U bewogen?

Och, de Heere keek in Christus vriendelijk en met eeuwige ontferming op Zijn ellendige kindertjes terneer. Hij ziet ze alleen maar aan in Hem, in Wie Hij al Zijn welbehagen heeft. Ik kon het niet op en moest het mededelen. Ik belde X op en vertelde het haar, en dat heeft de Heere nog willen gebruiken om haar uit de put te helpen. O, dan zijn ze niet gierig, maar roepen ze uit:

Komt, luistert toe, gij Godgezinden,  
Gij, die de Heer' van harte vreest...

Zeer binnenkort zal verschijnen:

## JEUGDLEVEN IN BIJBELS LICHT

Een kostbaar-werkje van de hand van enkele Christelijke Gereformeerde predikanten: Ds. M. Baan, Ds. G. Blom, Ds. H. C. van der Ent, Ds. R. Kok, Ds. H. van Leeuwen, Ds. D. Slagboom, Ds. P. Sneep en Ds. M. C. Tanis, bedoeld als **BELIJDENISGESCHENK**, maar dat ook de moeite waard is door i e d e r gelezen te worden. De prijs is slechts f 5,50. Voor kerkeraden 25 pct. korting. U kunt bestellen bij:

**J. Z. VAN LEEUWEN**

Pieter Romkesstraat 78 - Urk

Verder alle goede boeken verkrijgbaar.

## Stichting Reformatorische Publikatie Driebergen

Onze Stichting wil voor u komen tot een nieuw positief **PROTESTANTS CHRISTELIJK DAGBLAD**, dat ingaat tegen de deformatie, het neo-calvinisme, de valse oekumene, de zondagsontheiliging, de zedeloosheid en de gezagsontwrichting.

Tegen de revolutie: **HET EVANGELIE**.

Iedere lezer op de Gezinsgids behoort ook abonnee op ons dagblad te worden.

Wij doen een dringend beroep op u om u nog heden op te geven als abonnee en eenmaal een offer voor dit doel te brengen.

**PROPAGANDABUREAU:**

J. C. Jongeneel,  
Heicop 6, Kockengen-U.,  
telef. 03464-232.  
Giro: 1599999  
(15 en 5 x 9),  
i.n.v. Stichting Ref.  
Publikatie,  
Driebergen.

**PROPAGANDAKOMMISSIE:**

K. Chr. Ederveen, Utrecht  
D. J. Budding, Driebergen  
G. C. Langelaar, Amsterdam  
Drs. P. H. D. v. Ree, Veenendaal  
Ir. B. J. v.d. Vlies, Utrecht  
H. A. Veldhuisen, Maartensdijk  
e.a.

Ondergetekende:

**BON**

Naam:.....

Adres:.....

Woonplaats:.....

x geeft zich op als abonnee  
x zal een gift storten op giro 1599999, of financiële toezegging doen, groot f .....

BON uitknippen en verzenden naar: Prop.kommissie S.R.P., Heicop 6, Kockengen-U.

Het bovenstaande wordt aanbevolen door o.a. de volgende personen: Ds. G. Blom, Meerkerk, Ds. G. Bouw, Scheveningen, Ds. J. van Doorn, Elburg, Ds. H. C. v.d. Ent, Katwijk, Ds. N. de Jong, Driebergen, Ds. M. C. Roos, Elburg, Ds. D. Slagboom, Dordrecht, Ds. C. Smits, Sliedrecht, Ds. M. C. Tanis, Barendrecht, e.a.

VERENIGING VOOR CHRISTELIJK ONDERWIJS  
OP REFORMATISCHE GRONDSLAG TE DORDRECHT

## AANGIFTE VAN LEERLINGEN

voor de Ds. BALTHAZAR LYDIUSSCHOOL VOOR MAVO, STREEKSCHOOL voor DORDRECHT en OMGEVING, Singel 28, Dordrecht.

De school leidt op voor het MAVO 3 en MAVO 4 diploma.

Aanmelden bij de directeur:

C. J. HARTOG, Valeriusstraat 3, Dordrecht. Telef. huis: 01850-36156. Telef. school: 01850-42020.